

OFFICERSTIDNINGEN

MEDLEMSTIDNING FÖR
OFFICERSFÖRBUNDET
NR 3 | 2011

KLART FÖR INSATS I LIBYEN

NY RAPPORT:
Många fel i
hantering av
skadad officer

REPORTAGE:
Försenad strids-
väst väcker
känslor

”Jag kan inte beordra i väg
soldater på en patrull med
utrustning som inte duger”

NYHETER:
Byte av anropssignaler
i flygvapnet kritiseras

> Samtidigt som Olof Palme kritiserade USA:s krigföring i Vietnam skickades svenska officerare i hemlighet till Amerika för utbildning och för att stärka de militära banden till USA.

Mikael Holmström, försvarsreporter

LEDARE

3 Slå vakt om den militära kompetensen

NYHETER

- 4 Klart för insats i Libyen
- 5 Mer än varannan officer har besvär
- 6 Stor efterfrågan på PREP-kurser
- 7 Nya metoder för avisning
- 8 Ändringar av fartyg kan bli en säkerhetsrisk
- 9 Tidskrävande att lära sig Prio
- 10 Näringslivet sår förslag

REPORTAGE

12 Många fel i hantering av skadad officer

- 14 Flygplatschefer behöver bättre utbildning
- 16 Försenad stridsväst väcker känslor

ANALYS

20 Sveriges hemliga Nato-förbindelser

FÖRBUNDSNYTT

- 22 Officersförbundets remissvar
- 23 Soldatavtal sågs upp

INSÄNDARE

- 24 Officerare eller kujoner?
- 25 Försvarsmaktens lönepolitik saknar syfte
- 27 Ska jag stödja eller avstyra?

> **PRESIDIUM**

FÖRBUNDSORDFÖRANDE:

Lars Fresker. Tel: 08-440 83 47,
Mobil: 0706-28 25 81
lars.fresker@officersforbundet.se

1. VICE FÖRBUNDSORDFÖRANDE

Thomas Malmström. Tel: 08-514 39 512
thomas.malmstrom@officersforbundet.se

2. VICE FÖRBUNDSORDFÖRANDE

Johnas Mård. Tel: 0455-853 27,
Mobil 0703-20 23 49
johnas.mard@officersforbundet.se

> **FRÅGOR**

Frågor kring medlemskap, medlemsuppgifter och försäkringar

Monica Hornegård, Susanne Bredberg
08-440 83 30. Telefonstängt onsdagar och fredagar

Frågor kring löne- och anställningsvillkor, rättshjälp, facklig utbildning mm

Ombudsmän Medlemsstöd: 08-440 83 30

Frågor kring information, press och hemsida

Björn Lundell 08-440 83 48, 070-552 92 19

> **REDAKTION**

OMSLAGSBILD

Foto: Patric Söderström – SCANPIX

ANSVARIG UTGIVARE

Björn Lundell, 08-440 83 48
bjorn.lundell@officersforbundet.se

CHEFREDAKTÖR

Björn Lundell, 08-440 83 48
bjorn.lundell@officersforbundet.se

REPORTRAR

Linda Sundgren 0708-20 39 88
linda.sundgren@officersforbundet.se
Ulf Petersson 070-493 38 26
ulf.petersson@officersforbundet.se

ADRESS

Förbundskansli/tidningsredaktion
Box 5338, 102 47 Stockholm
Besöksadress: Sturegatan 15, 4tr

TELEFON

Växel 08-440 83 30

FAX

08-440 83 40

ANNONSER

Irmér Media AB, 08-742 10 08
info@irmermedia.com
Annons bokus senast 1 vecka före redaktionellt manusstopp.

LAYOUT

Produktionsdesign AB

TRYCK

Ljungbergs tryckeri,
Klippan

MANUSSTOPP

Officerstidningen
Nr 4, 18 april,
Nr 5, 23 maj

INSÄNDARE

Insändare som överskrider 3500 tecken inklusive blanksteg tas ej emot.

Eftertryck utan skriftligt tillstånd från redaktionen förbjudes.

Insändare skickas till:
ulf.petersson@officersforbundet.se

Slå vakt om den militära kompetensen

Försvarsmakten är under omvandling. 2014 ska man vara framme vid det första delmålet. Under resans gång vänder man på alla stenar och granskar alla befattningar i jakten på den mest optimala och effektiva organisationen. Rätt man/kvinna ska finnas på rätt plats. Kompetens och inget annat ska vara styrande för vem som sätts på vilken befattning.

Från att ha varit en organisation med väldigt tydlig militär karaktär har Försvarsmakten öppnat sig alltmer även för civila kompetenser. En utveckling som har varit nödvändig och något som skett inom de flesta andra länders försvarsmakter. Det som sker är tudelat, dels ändrar det militära yrket innehåll och officeren behöver få fler tidigare typiska civila kompetenser i sin utbildning, det andra är att det uppstått behov av yrken som endast innehåller tidigare typiska civila kompetenser och där militär kompetens inte behövs. Dessutom finns det en gräzon där antingen det civila eller det militära är tyngdpunkten i yrkets karaktär. Det är i gräzonen som problemet finns just nu. Detta kan lösas antingen genom att tillföra fler personer eller genom ett pragmatiskt förhållningssätt där man ger den civile militär kompetens motsvarande en yrkesofficer (jmf anpassad officers- eller specialistofficersutbildning) eller man ger officeren civil kompetens motsvarande yrkets krav. Dessutom kan man lyfta det till en organisatorisk nivå och skapa kompetens hos en grupp/enhet/avdelning genom en lämplig mix av yrkesofficerare och andra yrken. Det handlar dels om personalekonomi, vad kan göras med befintliga anställda dels om hur organisationen ska vara bemannad för att lösa uppgifterna.

Kompetensen i centrum

Officersförbundet har under denna resa intagit ett pragmatiskt förhållningssätt där vi agerat utifrån personalekonomi och organisationens behov. Därmed har vi bejaktat att kompetensen ska stå i centrum när Försvarsmakten intar sin

nya organisation. Ibland krävs det renodlad militär kompetens, ibland inte. Ibland krävs det renodlad civil kompetens även om denne därmed konkurrerar ut en av våra medlemmar. När vi upplevt att det gagnat verksamheten har vi accepterat och till och med bejaktat fler civila på tidigare militära befattningar. Vi har gjort det i tron att arbetsgivaren har samma realistiska och genomtänkta förhållningssätt som vi. Vi har gjort det i tron att samma nyktra förhållningssätt även ska prägla de övriga fackliga organisationernas agerande. Tyvärr finns det en del som tyder på motsatsen.

Allt fler befattningar markeras som civila befattningar och utan att någon begriper hur det gick till, består helt plötsligt hela grupper/avdelningar av endast civila befattningar. Därmed tappas helhetsförståelsen och det militära perspektivet när ärenden bereds och genomförs. Det blir än värre när arbetsgivaren dessutom menar att en officer inte kan ha en sådan befattning. Hur gick det till och vad är det för ett vansinnigt resonemang? Trots att vissa arbetsuppgifter inte kräver militär kompetens måste det militära perspektivet alltid finnas med i allt vi gör. En militär förståelse behövs i alla delar av organisationen. Det går inte att göra en hel avdelning (motsv.) civil utan att man förlorar något, utan att man tappar helhetsförståelsen för vad det är som Försvarsmakten som organisation ska göra.

Personalekonomi

Men det finns även andra parametrar som man måste ta hänsyn till när man nu bemannar den nya organisationen. Hur kommer Försvarsmak-

Foto: Ulf Lööke

tens attraktionsförmåga att påverkas om man begränsar yrkesofficerarnas möjligheter att karriär och yrkesutvecklas inom myndigheten. Vem vill bli yrkesofficer när man vet att utvecklingsmöjligheterna är begränsade. Att utestänga redan anställda, just nu primärt yrkesofficerare, från ett antal befattningar kommer i förlängningen vara ett hot mot personalförsörjningen.

Dessutom är det utifrån ett personalekonomiskt perspektiv ganska korkat. Om Försvarsmakten redan har ett antal välutbildade yrkesofficerare anställda är det bevisligen mycket mer kostnadseffektivt att kompetensutveckla dessa än att nyanställa civil personal och (till en hög kostnad) avveckla den befintliga militära personalen.

Officersförbundet har varit en av de pådrivande parterna när det gäller att karriärväxla personalen. Men karriärväxling handlar inte bara om att yrkesväxla ut ur Försvarsmakten – utan även inom myndigheten. Det sistnämnda anser vi handlar om att fortsatt tillhöra sin personalgrupp som yrkesofficer då det skapar handlingsfrihet och flexibilitet i alla perspektiv för arbetsgivaren.

STOCKHOLM DEN 4 APRIL 2011
LARS FRESKER FÖRBUNDSORDFÖRANDE

> KANSLIET

Förbundsdirektör

Peter Löfvendahl
Arbete: 08-440 83 56
Mobil: 070-580 51 07
peter.lofvendahl@officersforbundet.se

Kamrer Susanne Skäfte

Assistenter

Barbro Kristiansson
Berit Fekete

Ombudsmän

Pelle Avelin (föräldraledig)
Patrik Larsson, Conny Jansson
Mikael Boox, Mikael Kenttälä
Maria von Below, Fredrik Norén

Medlems- och försäkringsservice

Monica Hornegård
Susanne Bredberg

Förhandlingschef

Niklas Simson

Informations-, press och webbansvarig samt Chefredaktör och ansvarig utgivare Officerstidningen

Björn Lundell
Daniel Skoglund (föräldraledig)

Informatör

Eva Langert

Officersförbundets förtroendevalda revisorer

Torbjörn Ekelund
Per Thulin

Adress

Officersförbundet
Box 5338, 102 47 Stockholm

Telefon

08-440 83 30

Fax

08-440 83 40

E-post

kansliet@officersforbundet.se

Foto: Ulf Petersson

ÖB Sverker Göranson och Flygvapeninspektör Anders Silwer kommenterar beslutet att skicka svensk personal till Libyen.

Klart för insats i Libyen

Regeringen meddelade den 29 mars avsikten att föreslå riksdagen att en svensk väpnad styrka ska ställas till den internationella militära styrkans förfogande i Libyen. Genast inledde Försvarsmakten förberedelserna för att upprätthålla den flygförbudszon som beslutades i FN:s säkerhetsråd. Den 1 april fattades riksdagsbeslutet.

Insatsen omfattar cirka 130 personer och planeras att pågå i högst tre månader. Vidare planeras för åtta Jas Gripen, en TP 84 Hercules för lufttankning och ett spaningsplan. Inriktningen är att flygdelarna tas

ur den nordiska stridsgruppen som sedan 1 januari står i beredskap på F 17 i Kallinge.

Senast svenskt stridsflyg var engagerade i skarp insats var i Kongo med start i september 1961. Den gången var det "Flygande Tunnan", J29, som tjänstgjorde. Det var inte utan stolthet som ÖB kallade till presskonferens för att kommentera det historiska beslutet och han inledde med att konstatera att förbandet som ska skickas är väl förberett.

Förbandet är kompetensmässigt väl förberett och uppfyller väl de krav som ställs.

Cirka 130 personer

Sammansättningen av det förband

som redan fem dagar efter riksdagsbeslutet kan vara operativa är följande: tio personer utgör besättningen på de åtta Jas Gripen som skickas. Till detta 35 tekniker, 15 som hanterar lufttankningen, 15 stabsofficerare, skydds- och bevakningspersonal och underrättelsepersonal. Sammanlagt består förbanden av cirka 130 personer.

Flygvapeninspektör Anders Silwer förklarar att huvuddelen av förbandet utgörs av den nordiska stridsgruppen, övriga måste rekryteras.

Rekryteringsläget är att 80 procent av förbandet står klart. Vi kommer att lösa övriga 20 procent. Jag får hela tiden SMS från människor

som anmäler sig som frivilliga. Ett problem kan vara TP 84-personalen som har tjänstgjort mycket den senaste tiden, säger Anders Silwer.

Inga markmål

Flygvapeninspektören förklarade att förbandet inte har några begränsningar för vilken typ av uppdrag de kan utföra. Den begränsning som lagts är politiskt betingad. I strävan att få en bred politisk uppslutning kring beslutet biföll regeringen Socialdemokraternas krav att svenska Gripenplan inte ska utföra attacker mot markmål med motiveringen att risken att oskyldiga skulle drabbas blir för stor.

Anders Silwer känner sig lugn i förvisningen om att det svenska förbandet kommer att klara uppgiften.

– Sedan Nato tog över ledningsansvaret så känner jag mig trygg, det är en miljö som piloterna känner väl till och hela tiden övar.

Känslan över att vara den första högsta chefen i Flygvapnet på 50 år att skicka ut svenska piloter i skarpa insatser beskriver Anders Silwer med ordet respekt.

– Jag känner respekt. Det finns en stark positiv anda bland personalen, en bra inställning. Det är också viktigt att jag i min roll ser till att vi inte springer för långt, att vi tar på oss för mycket.

ULF PETERSSON

> NOTISER

LIVGARDETS HÄSTAR FÅR NYA HAGAR

Livgardet har slutit avtal med Kungliga Djurgårdsförvaltningen om att hägna in mark på andra sidan Lidingövägen. Åtgärden är ett resultat av de lagkrav om daglig lösdrift för hästar som infördes första augusti förra året. Major Peter Rosén, chef kavallerikasern vid Livgardet, säger att man kommer att få cirka tio rasthagar som är minst 30 meter långa.

– Men det finns ett par praktiska problem, säger han. Dels tar tid att leda dit hästarna och under högvaktssäsongen kommer vi troligen inte hinna med det. Sedan måste alltid säkerheten beaktas och vi måste gå en bit längs Lidingövägen innan vi kommer till ridtunneln som går under vägen. (LS)

SOLDATERS FYSIK UNDERSÖKS

Under året ska en stor belastnings-skadestudie genomföras inom Försvarsmakten. Syftet är att ta reda på den fysiska formen hos dem som söker till försvaret och hur den påverkar förmågan att genomföra utbildningen. Tidigare undersökningar visar att närmare fem procent av de värnpliktiga som inte klarade utbildningen hade belastningsbesvär vid inryck.

Samtliga personer som antagningsprövas till Försvarsmakten inom det nya personalförsörjningssystemet ska tillfrågas om de vill delta i projektet. Studien genomförs vid HR-centrum i samverkan med Karolinska institutet, Försvarshögskolan samt Karlstad universitet. (LS)

Mer än varannan officer har besvär

– För tung utrustning kan orsaka skador i muskler och leder

Många officerare och soldater lider av belastningsbesvär. Tung utrustning och för lite anpassad träning bidrar till problemen. Det visar en ny rapport från Försvarsmakten.

När förekomsten av belastningsbesvär undersöktes hos 8000 markstridssoldater uppdagades omfattande problem. Bland officerarna hade mer än varannan besvär och hos värnpliktiga var motsvarande andel 32 till 43 procent. I slutrapport undersökning av belastningsskador i FM som Försvarsmedicincentrum publicerade i mars, presenteras flera möjliga orsaker till de utbredda problemen. För tung utrustning är en av dem. Soldater i ett stadsskyttekompani i Afghanistan bär på mellan 40 och 60 kilo. Tyngst utrustade är jägare som under vissa delar av utbildningen bär på upp till 81 kilo och det händer att bördan överstiger den egna kroppsvikten. Det fåtal studier som gjorts om förhållandet mellan buren vikt, kroppsvikt och skaderisk pekar på att man inte bör bära mer än 30 till 40 procent av kroppsvikten; enligt Arbetarskyddsstyrelsen är det olämpligt att hantera mer än 25 kilo. Men några gränsvärden för hur mycket man kan bära innan skada uppstår finns inte.

– Uppenbarligen går det att bära tungt eftersom inte alla som gör det blir skadade. Men ingen kan bära hundra procent eller åttio

Ingen kan bära hundra procent eller åttio procent av sin kroppsvikt utan att få problem.

procent av sin kroppsvikt utan att få problem, säger Helena Larsson, forskare i belastningsergonomi vid Försvarsmaktens HR-centrum.

Optimera utbildning

Skaderisken beror också på personens fysiska status. Vältränade klarar mer än den med sämre fysik och otränade kan få besvär även vid relativt låg belastning. Men det finns också de som övertränar inför inryck och då drar på sig skador.

– Kroppen har en fantastisk förmåga att läka ut inflammationer och upptäcks besvären på ett tidigt stadium går det ofta att bli av med dem. Men gör man inget åt dem kan de utvecklas till bestående skador, säger Helena Larsson.

Genom åtgärdsprogrammet Optimera utbildningen (Opt Utb) ska skador och fysisk förmåga kartläggas redan i början av grundutbildningen. Opt Utb ska under året införas vid de förband som genomför grundläggande militär utbildning för att sedan spridas vidare ut i organisationen. En förutsättning för

Foto: Mats Carlsson

Många officerare och soldater lider av belastningsbesvär.

att Opt Utb ska införas är att förbandet har tillräcklig kompetens (sjukgymnast) för det.

LINDA SUNDGREN

FAKTA Utrustning allt tyngre

I ETT HISTORISKT perspektiv har belastningen på militärer ökat rejält. En romersk legionär bar på cirka 15 kilo. En tysk infanterisoldat under andra världskriget kånkade på 25 kilo medan utrustningen för elitsoldater i US Rangers under Kuwaitkriget vägde 55 kilo. Idag bär en markstridssoldat i FS-styrkan i Afghanistan på mellan 40 och 60 kilo. Utrustningen för en svensk jägare uppgår till 65 till 81 kilo.

Källa: Slutrapport undersökning av belastningsskador i FM

FAKTA Så ska problemen lösas

I RAPPORTEN FÖRESLÅS ett

stort antal åtgärder för att minska belastningsbesvären, nedan presenteras några av dem. FM har ännu inte fattat beslut om hur man ska prioritera mellan förslagen.

- Tillsätt en analysgrupp för att utreda den optimala relationen mellan buren massa, aktivt skydd och stridsvärde.
- Genomför en fullständig revidering av utrustningslistor i samband med förändringar av insatsorganisation.
- Tillsätt en befattning (tillikabefattning) med specialkompetens på förbanden för att tillse att Försvarsmaktens fysiska standard följs.
- Förbättra rapporterings- och uppföljningssystem vid belastningsskador.
- Säkerställ tillgång till legitimerad sjukgymnast/belastningsergonom på alla utbildningsplattformar samt vid internationell tjänst.

INGEN MILITÄR PÅ CIVILA FARTYG – NU SNABBUTREDS FRÅGAN

Försvarsdepartementet säger nej till militär personal på civila fartyg med motiveringen att det inte är förenligt med svensk lagstiftning. Om sjöfarten kommer att tillåtas anlita privata vaktbolag är inte beslutat. Regeringen tillsätter nu en utredning som skyndsam samt ska se över möjligheterna till

ökat skydd för svenska fartyg. Frågan har väckts av Sveriges redareförening som efter allt mer frekventa och våldsamma piratattacker i Indiska oceanen söker lösningar för att skydda personal och fartyg. (LS)

HÄLSOARBETE VID FYRA FÖRBAND

Projektet Hälsöfrämjande arbete i FM (läs mer OT nr 4, 2010) går vidare och ska nu införas på prov i delar av organisationen. Projektets övergripande syften är att skapa en starkare värdegrund, öka attraktionskraften som arbetsgivare och att effektivisera administrativt stöd och logistik knutet till hälsoarbete. Det yttersta ansvaret för projektet lokalt blir förbandschefen. Fyra förband ska ingå under pilotin-

förandet, ännu oklart vilka, och cirka 2000 personer kommer att beröras. FM har budgeterat en miljon kronor per år för projektet, förbanden tillförs dock inga pengar. Pilotinförandet ska pågå mellan 2011 och 2013 och ledas av Försvarsmaktens idrotts- och hälsoenhet (FMIF). Därefter ska beslut fattas om en eventuell utvidgning av projektet till övriga delar av FM. (LS)

Foto: Lasse Edwartz - SCANPIX

Försvarsmakten glömde informera Transportstyrelsen om byte av signaler.

Byte av anropssignaler i flygvapnet kritiseras

I fjol bytte Försvarsmakten anropssignaler inom flygverksamheten. Nu får myndigheten bakläxa för att inte ha förankrat signalbytet hos Transportstyrelsen.

Den tjugosjunde augusti förra året beslutade Försvarsmakten att byta system för militära anropssignaler inom flyget. Syftet var att minska den administrativa hanteringen av färdplaner och att harmonisera mot omvärlden. Men FM missade att genomföra bytet i samråd med Transportstyrelsen.

– Vi blev lite tagna på sängen av Försvarsmaktens agerande. Men nu har vi precis fått in en formaliserad ansökan som vi ska gå igenom, säger Lars-Eric Blad som handlägger ärendet vid Transportstyrelsen.

Bristande analys

Enligt Transportstyrelsen har FM inte heller genomfört en tillräcklig konsekvensanalys inför signalbytet.

– Det är viktigt att göra. Annars kan man hamna i konflikt med an-

Annars kan man hamna i konflikt med annan luftfart som kanske använder samma anropssignaler

nan luftfart som kanske använder samma anropssignaler, säger Lars Bladh.

Transportstyrelsen granskar nu de handlingar som FM i efterhand har lämnat in på myndighetens begäran. Under tiden tilläts dock flygvapnet att använda de nya anropssignalerna.

– Vi kommer förmodligen att godkänna bytet. Men vi håller just nu på att sätta oss in i det underlag vi fått in och jag vill inte föregå processen, säger Lars-Eric Blad.

LINDA SUNDGREN

Stor efterfrågan på PREP-kurser

Allt fler officerare, soldater och deras respektive genomgår en PREP-kurs innan utlandstjänsten. Soldathemsförbundet som arrangerar kurserna har just nu fler sökanden än det finns platser.

Förra året genomförde 40 par Soldathemsförbundets PREP-kurs (Prevention and relationship Enhancement Program). Kursen syftar till att ge par verktyg för en förbättrad kommunikation, något som blir extra viktigt vid till exempel utlandsmissioner. Bara under det första halvåret har 96 par anmält sig och Andreas Philipsson på Soldathemsförbundet gissar att vid årets slut kommer cirka 200 par genomgått kursen. En smått sensationell ökning men Andreas Philipsson tror att ännu fler hade gått kursen om det funnits platser.

– Det finns en otroligt stor efterfrågan på våra PREP-kurser. Just nu kan vi inte genomföra fler kurser eller utöka antalet platser utan att ge avkall på kvaliteten, säger Andreas Philipsson.

Ökad medvetenhet

Andreas Philipsson tror att orsaken till det ökade intresset är en generell attitydförändring hos de anställda i Försvarsmakten. Utlandstjänstens påfrestningar på familjen och relationen diskuteras mycket mer öppet idag än förut. Han nämner cheferna som centrala föregångs män/

kvinnor. Ett antal chefer har gått kursen och sedan marknadsfört den nedåt i organisationen, vilket inneburit att fler fått upp ögonen för att möjligheten finns.

– Det är inte behovet av understöd som har ökat, snarare medvetenheten om att behovet finns och att vi erbjuder ett bra verktyg för att klara relationen under en utlandstjänst, säger Andreas Philipsson.

Neutral samtalsedare

För närvarande är efterfrågan på PREP-kurser större än utbudet. Detta har, enligt Andreas Philipsson, fått till konsekvens att man på enskilda förband börjat utbilda egna handledare. En utveckling som Andreas Philipsson tycker är olycklig.

– Under kursen är det mycket starka känslor som kommer upp på ytan, om relationen, om yrkeslivet och livet i stort. Det är inte lämpligt att man har sin närmaste överordnade eller en kollega som handledare när man genomför dessa samtal. Det kan både hämma och förvränga diskussionerna på ett olyckligt sätt. En grundläggande regel när det gäller den här typen av utbildningar är att handledaren inte har några personliga band till dem han eller hon ska samtalsleda, säger Andreas Philipsson.

Läs mer om PREP-kurserna på www.soldathem.org

BJÖRN LUNDELL

Generell attitydförändring bakom ökad efterfrågan på PREP-kurser.

Foto: Svenska Soldathemsförbundet

Foto: Erik Hansson

Uppvärmning i tält är för tidskrävande för att vara intressant för Försvarsmakten.

Nya metoder för avisning ger bättre arbetsmiljö

Försvarsmakten har testat nya metoder för avisning. Men det är svårt att hitta system som både är användarvänliga och effektiva, visar en kommande rapport.

Dagens avisningssystem har hög verkningsgrad. Med duk och varmluft kan en nedisad ponton vara helt ren på två timmar. Däremot innebär metoden vissa hälsorisker för personalen eftersom stora mängder dieselångor genereras under processen.

– Det finns inget filter mellan varmluften och avgaserna vilket gör att det släpps ut dieselångor i luften. Det här är ett arbetsmiljöproblem som vi försöker komma tillrätta med, säger Erik Hansson vid Försvarsmaktens Vinterenhet (FMVE)

Dagens avisningssystem är en konstruktion från slutet av åttiotalet. En stor duk placeras över objektet;

slangar dras från en avisningsskärpa och in under duken varigenom 300-gradig varmluft sprutas in.

– Det här är ett väldigt effektivt system och det tar alltifrån några minuter upp till ett par timmar att smälta isen. Men säkerhets- och arbetsmiljötänket kring konstruktionen är föråldrat, säger Erik Hansson.

Glassmaskin

I syfte att hitta säkrare och mer användarvänliga metoder för avisning har FMVE prövat nya avisningssystem. Projektet har pågått i ett par års tid under ledning av Erik Hansson. Tre olika metoder har prövats. Vid den ena hölls hett vatten på objektet. Det visade sig dock vara olämpligt på större ytor.

– Det blir som en glassmaskin och runt objektet bildas en sörja som ställer till stora problem. Dessutom tog det för lång tid. Hett vat-

ten håller mellan 40 och 80 grader och det är för lite, säger Erik Hansson

En annan variant som prövats är att värma upp det nerisade objektet i ett stort tält. Tältet har fördelen att rymma fler objekt samtidigt, men även det visade sig vara en ineffektiv lösning eftersom det tog lång tid att värma upp den stora luftmassan.

Inbyggda värmeslangar

Den tredje metoden som prövades var att lägga värmeslangar längs pontonsidan. Det är ett slutet system vilket gör att man helt slipper problem med avgaser. Men också det drog ut på tiden.

– I slangarna kan man inte ha mer än 100 grader; den luft vi sprutar in under duken idag håller cirka 300 grader. Men när man någon gång i framtiden beställer nya pontoner kan det vara intressant att

Men säkerhets- och arbetsmiljötänket kring konstruktionen är föråldrat.

bygga in slangar för avisning längs sidorna, säger Hansson.

Testerna har utförts på pontoner och bogserbåtar, men enligt Erik Hansson kan systemet även användas för andra konstruktioner som terrängfordon och materiel. Under våren ska FMVE:s rapport om avisning publiceras med förslag om hur FM ska gå vidare och vilken framtida lösning man bör välja.

LINDA SUNDGREN

Foto: Paul Madej - SCANPIX

Förändringarna bör göras på alla fartyg i en fartygsserie, vilket kan bli mycket dyrt i slutändan.

Ändringar av fartyg kan bli en säkerhetsrisk

Att på eget bevåg förändra ombord kan äventyra säkerheten och försvåra för besättningarna. I marinen finns möjlighet att snabbt få mindre ändringar utförda, men för det krävs ett godkännande av teknikkontoret fartyg.

– Man ska aldrig ändra konfigurationen på en båt eller ett fartyg på egen hand. Då upphör beslut om användning att gälla och båten får inte nyttjas, säger Per Jenvald vid marina basbataljonen/teknikkontoret fartyg.

Skillnaden mellan positiv kreativitet och farliga ingrepp är ibland hårfin. Även mindre, tillsynes obetydliga förändringar kan få oönskade konsekvenser. Per Jenvald säger att åtgärderna många gånger ter sig

som förbättringar ur besättningens perspektiv, men att de i ett större sammanhang kan orsaka problem.

– Man kanske tycker att man behöver ett intranet ombord för att kunna sköta sina fredsadministrativa uppgifter, vilket kan anses rimligt. Besättningen drar då själva ett nätverk och i samband med detta gör man en liten genomföring i ett skott och tejpar runt hålet. Men det skottet ska med stor sannolikhet vara gastätt.

Ibland handlar det om att man tar ombord något utan att tänka sig för.

– Du kanske monterar in en stereo i styrhytten för att lyssna på musik, men tänker inte på att elektroniken i radion kan störa navigationsutrustningen. Ett annat exempel är att sätta upp en mellanvägg i ett bostadsutrymme för att det ska

bli mer hyttlikt. Det kan vara bra ur ett arbetsmiljöperspektiv men innebär samtidigt att du för ombord mer brandfarligt material och kanske påverkar lufttillförseln.

Serielikhet viktigt

Förutom att ingreppen kan äventyra säkerheten leder de till att fartygs konfiguration förändras.

– Vi strävar efter serielikhet, säger Per Jenvald. Om varje fartyg är unikt blir det nästan omöjligt att följa upp och underhålla de olika systemen på ett rationellt sätt. Det kan också skapa problem vid besättningsbyte mellan fartyg av samma typ.

Men, säger han, många gånger är ändringar både relevanta och välkomna. Det gäller bara att genomföra den på rätt sätt. Inom marinen finns en unik möjlighet att snabbt

få till stånd en så kallad mindre ändring. Det sker genom en direkt förfrågan till teknikkontoret fartyg som har FMV:s tillåtelse att fatta beslut om mindre ändringar. Men det betyder inte att själva ”skruvandet” får utföras av besättningen, det ska alltid skötas av fastställda leverantörer.

– Många gånger kan man få svar ganska snabbt från teknikkontoret om man kan göra ändringen eller inte, men ibland krävs det längre beredning. Sedan finns det en kostnadsaspekt också. Att förändra på ett fartyg kanske i sammanhanget kan anses som en liten kostnad, men eftersom förändringarna bör göras på alla fartyg eller båtar i en serie kan det bli mycket dyrt i slutändan, säger Per Jenvald.

LINDA SUNDGREN

Tidskrävande att lära sig Prio

Strax efter årsskiftet läggs logistikhantering in i Prio. Införandet av det nya affärs-systemet går framåt, om än långsammare än beräknat. Från förbanden kommer kritik mot systemet.

Prio införs i sex steg. De två första faserna med ekonomi, HR (personalfrågor), planering och budgetering är redan införda. Den tredje fasen, som handlar om logistikhantering, kommer att startas upp vid årsskiftet vilket är ett par månader senare än beräknat.

– Det är designfasen som lett till merarbete, säger flottiljamiral Thomas Engevall, chef för projekt Prio vid Försvarsmakten. Men vi vill att det ska bli riktigt bra och det får hellre ta lite längre tid nu än att vi får problem sedan.

Det finns också praktiska skäl till fördröjningen, enligt Engevall.

– Det är bättre att lägga driftsättningen till årsskiftet. Då blir det mindre påverkan på verksamheten

om det skulle uppstå problem och vi kan även samordna införandet med andra förändringar i organisationen.

Även de två sista stegen i Prio-projektet kommer att förenas. Enligt fjolårets tidsplan skulle de slutföras under nästa år, men nu säger Thomas Engevall att det kommer att dröja till tredje kvartalet 2013.

– Men det datumet kan komma att flyttas åt bägge håll och vi har precis fått klartecken att börja förhandlingarna om de två sista faserna med IBM. Det är också viktigt att inte driva Prio-projektet snabbare än vad Försvarsmakten orkar med.

Ris och ros

Engevall säger att han får både positiva och negativa omdömen om systemet från användarna. Nöjdast är man med de praktiska funktionerna med resebeställningar, tidrapportering och så vidare. När det gäller mer avancerade uppgifter, som beställning av varor och leveranser, upplevs mer problem.

– Det här kräver en längre läranperiod och det får man ha respekt för. Tekniskt sett har systemet fungerat stabilt hela tiden, men det tar tid att lära sig alla finesser. Vi ska också göra utbildningsdelarna mer interaktiva och bättre, säger Engevall.

Ett område som enligt Engevall vållat mycket debatt är den om hur HR-frågor ska hanteras.

– Det förs friska diskussioner om hur långt ner man ska använda detta. Vad ska första linjens chefer, sjömän, soldater och officerare göra? Många säger att ”nu när vi har Prio så tvingas vi att göra de här sakerna”. Och jo, så är det. Å andra sidan är det sådant som ändå ska göras. Det här är egentligen en konsekvens av HR-transformation och de beslut Försvarsmakten tagit rörande ansvaret för första linjens chefer.

Tvisteärenden

Ute på förbanden har man en del problem med Prio. Major Niclas Schöld vid P4 Skaraborg, berättar att I-löner tycks betalas ut som de

ska, men att ändringar och tillägg ställer till problem.

– Jag vet inte om det är HRC, Prio eller persstaben som felar men oavsett om vi matar in rätt uppgifter eller inte så verkar det kunna bli strul. Men även den enskilde gör misstag med ofullständiga inlägg, säger han.

Officersförbundet har hittills begärt utbetalning av ersättning i fyra fall. I två av dessa har Försvarsmakten påkallat tvisteförhandling; i övriga två fall följer nu förbundet upp utvecklingen.

Cirka 2,5 miljarder är budgeterat för utveckling, anskaffning och införande av Prio. Till det kommer kostnader för förbandens förberedelser och utbildning, uppbyggnad av nödvändig infrastruktur samt kostnader för drift och förvaltning av systemet. Flera andra länders försvarsmakter använder liknande system som Prio, däribland Danmark, Norge, Finland, Tyskland och USA.

LINDA SUNDGREN

Foto: Försvarsmakten

Striv122 strider i Skövde

Stridsvagnsbesättningar strider i naturtrogen terräng befolkad med både fiender och civila i Försvarsmaktens övningssimulator.

I simulatören upplever besättningen att de sitter i kabinen till stridsvagn 122. De kan träna både sitt eget samarbete och tillsammans med andra stridsvagnsbesättningar. Anläggningen finns på Markstidskolan i Skövde.

När simulatören utvecklades var ett team från Sjöland & Thyselius FMVs kravställare och i genomförandeprojektet var de FMVs representant och förlängda arm.

Simulatören innebar en teknisk uppgradering och gav nya uppskattade övningsmöjligheter.

– Framgångsfaktorn var användarcentrerad utveckling, säger Mattias Larsson som var teknisk projektledare.

Sjöland & Thyselius är ett konsultföretag som arbetat över 20 år inom försvarssektorn.

Sjöland & Thyselius

08-587 623 00

Hälsingegatan 43, Stockholm

www.st.se info@st.se

Örlogshotellet i Stockholms City på lugna Blasieholmen är öppet för alla gäster.

Passa på att bo centralt & prisvärt!

Anställda i Försvarsmakten samt närmast anhöriga – make/maka o barn – till personal tjänstgörande utomlands samt anställda i myndigheter och organisationer inom försvarsdepartementets verksamhetsområde och medlemmar i Hemvärnet och frivilliga försvarsorganisationer och militära kamratföreningar erhåller förmånliga rabatter.

- Utrymme finns för konferenser och sammankomster för upp mot 25 personer.
- Tunnelbana och buss finns på ca 5 minuters promenadavstånd.
- I närheten finns flera restauranger och intressanta besöksobjekt.

Teatergatan 3
111 48 Stockholm
info@orlogshemmet.com
www.orlogshemmet.se

Reception
Tel: 08-611 01 13
DYGNET RUNT!
(Lunchstängt 12-13)

Siftelsen
Drottning Victorias Örlogshem
etabl. 1908

POSITION: N 59° 19' 8 O 18° 03'

Näringslivet sågar förslag om tidvis anställda

Svenskt Näringsliv tror inte på systemet med tidvis anställd personal. Det framkommer i det remissvar som arbetsgivarorganisation lämnat på utredningen om personalförsörjningen i ett reformerat försvar.

I sitt remissvar till utredningen "Personalförsörjning i ett reformerat försvar" sågar det privata näringslivet förslaget om att låta sin personal tidvis tjänstgöra i Försvarsmakten. Motivet till detta är att man anser att förslaget får alltför många negativa konsekvenser för det civila näringslivet.

Utredaren föreslår bland annat att anställda som ska tjänstgöra i Försvarsmakten får en ökad rätt till ledighet och utredaren uppskattar omfattningen av ledigheten till omkring 20 procent av en heltidstjänst utslaget under åtta år. Det är för mycket, anser Svenskt Näringsliv och man tror att det kan leda till att företag inte vågar satsa på personal som vill tjänstgöra i försva-

ret. Vilket i sin tur kommer leda till att färre blir intresserade av en tidvis tjänstgöring och en minskad attraktionskraft för konceptet som sådant, tror Svenskt Näringsliv.

– Vi kan inte godta att en så omfattande ledighet påtvingas den civila arbetsgivaren, säger Lars Gellner, arbetsrättsjurist på Svenskt Näringsliv i ett pressmeddelande.

Utredningen föreslår också att rehabiliteringsansvaret för tidvis tjänstgörande primärt ska ligga hos den civila arbetsgivaren. Något som Svenskt Näringsliv inte kan acceptera.

– Vi tycker att det i högsta grad är rimligt att Försvarsmakten tar ansvar för skador och sjukdomar som har anknytning till en militär tjänstgöring, säger Lars Gellner.

Även EU-kommissionen kritisk

Från Svenskt Näringslivs sida finns också en viss tveksamhet mot att ställa sig bakom ett förslag som enligt deras uppfattning strider mot EU:s visstidsdirektiv. EU-kommissionen har, som Officerstidningen tidigare rapporterat, kritiserat den

Foto: Svenskt Näringsliv

Lars Gellner, Svenskt Näringsliv.

svenska arbetsrättsens regler om allmän visstidsanställning för att den gör det möjligt att stapla olika visstidsanställningar på varandra under flera år.

– Utredningen föreslår att soldaterna ska kunna vara tillfälligt anställda i åtta plus åtta år. Med tanke på EU-kommissionens tidigare kritik av Sveriges tillämpning av allmän visstidsanställning är det svårt för oss som arbetsgivarorganisation att ställa oss bakom utredarens förslag, säger Lars Gellner till Officerstidningen.

Utredaren föreslår bland annat att anställda som ska tjänstgöra i Försvarsmakten får en ökad rätt till ledighet

Mikael Boox, ombudsman på Officersförbundets kansli, är inte förvånad över de civila arbetsgivarernas reaktion.

– Att förutsätta att civila arbetsgivare, frivilligt och utan någon ekonomisk kompensation, ska bidra och dela ansvaret genom dubbla anställningar och delat rehabiliteringsansvar är en av de svagheter som förbundet pekat på i sitt remissvar på utredningen. Det finns inget i utredningen som styrker att den viljan finns, tvärtom får man intrycket av att de civila arbetsgivarna är tveksamma. Svenskt Näringsliv bekräftar nu detta, säger Mikael Boox.

BJÖRN LUNDELL

KÄLLA: Svenskt Näringsliv

Vi hjälper dig att vara rätt försäkrad.

För att alltid vara rätt försäkrad – se över ditt försäkringsskydd och kontakta gärna Medlems- och Försäkringsservice på Officersförbundet 08-440 83 30.

STARTSKOTT FÖR NÄSTA **FÖRBUNDS-** *styrelse*

Vår förbundsstyrelse har nu genomfört huvuddelen av sin mandatperiod vilket innebär att valberedningen tillsammans med förbundets medlemmar har ett viktigt arbete framför sig i framtagande av förslag till nästa förbundsstyrelse. Förslaget skall föreläggas inför förbundets högsta beslutande organ Förbundsmötet den 15 november i år.

Valberedningens uppgift är att ta fram förslag till nästa förbundsstyrelse med en så allsidig sammansättning som möjligt. Förutsättning för att vi skall lyckas med uppgiften är att ni ute i lokalföreningarna nominerar kamrater som ni tror kan tillföra förbundet kraft och vitalitet. Tänk på att valberedningen bara kan föreslå personer som är nominerade av lokalföreningarna. Under mars och april har lokalföreningarna behandlat och svarat på remiss. Vi uppmanar alla medlemmar att följa det lokala styrelsearbetet och hjälpa lokalföreningsstyrelsen med att föreslå kandidater.

Tidplan för valberedningens arbete:

Januari: Hemställan om nomineringar till FS-ledamöter, revisorer och hedersmedlemmar

Mars: Utvärdering av nomineringar från lokalföreningarna, utskick av remiss 1.

Maj: Utvärdering av remissvar 1 och utskick av remiss 2

September: Utvärdering av remissvar 2 och utskick av remiss 3

Oktober: Utvärdering av remissvar 3 och framtagning av slutligt förslag

November: Förbundsmöte

Medlemmar, för en väl fungerande förbundsstyrelse behövs ert engagemang!

Valberedningen

MÅNGA FEL I HANTERING AV SKADAD OFFICER

Prod, persstaben, HRC och K3. Utredningen om hanteringen av den skadade Pontus Hübinette riktar skarp kritik mot alla inblandade.

– Jag är överraskad över hur det gått till. Vi är skyldiga enligt lag att sköta sådant här och det är konstigt att det inte fungerat, säger säkerhetsinspektionens chef Anders Emanuelson

I augusti 2007 blev kapten Pontus Hübinette totalförklarad efter en bilolycka i Afghanistan.

Sedan dess har han inte bara kämpat med sina skador, han och familjen har också haft stora svårigheter att få den hjälp och det stöd från Försvarsmakten som Pontus har rätt till. Officerstidningen har i flera artiklar (nr 5, 6, 9 -2009) uppmärksammat Hübinettes situation och hur han bollats runt mellan olika instanser och handläggare, utan att någon tagit det övergripande ansvaret. På uppmaning av Officersförbundet tillsattes FMUK (Försvarsmaktens undersökningskommission) för att granska hanteringen av ärendet. I mars blev utredningen klar.

– Den visar att det brustit i alla led, från prod och persstaben till HRC och förbandet, konstaterar Anders Emanuelson. ÖB är informerad och enligt honom är det här en högprioriterad fråga.

UTREDNINGEN PEKAR PÅ flera orsaker till att Pontus inte fått adekvat hjälp. En central brist är att rollfördelningen mellan in-

blandade parter varit oklar, berättar Emanuelson. K3 har velat ha mer stöd från Försvarsmaktens HR-centrum (HRC). HRC hävdar att de gjort mer än de behövt och är frustrerade över att K3 inte tagit större ansvar. Persstaben har inte varit tillräckligt tydlig i sin styrning av HRC och prod har brustit i sitt samordningsansvar.

– Vi måste ha tydliga rutiner för vem som ska göra vad, när och varför. Men det räcker inte med att bara ha rutiner, de måste följas upp också och det är prods uppgift att se till att så sker, säger Anders Emanuelson.

Pontus hemmaförband, K3, får kritik på flera punkter. Bland annat saknas rutiner för omhändertagande av svårt skadade. Den hjälp Pontus fått har varit ostrukturerad med en flytande gräns mellan planerade aktiviteter och vänskaplig handräckning.

– Mycket av det man gjort har skett ad hoc och man har blandat ihop kamratstöd och rehabiliteringsarbete. Man har heller inte följt reglerna för dokumentering vilket gör att insatserna inte är spårbara, säger Anders Emanuelson.

MEN ENLIGT UNDERSÖKNINGSKOMMISSIONEN är det inte bara K3 som bär ansvar för att deras rehabiliteringsarbete haltat, menar Emanuelson. Ansvariga chefer vid förbandet har inte fått den årliga utbildning i rehabiliteringsarbete som regelverket föreskriver. De borde också fått mer stöd från HRC, vars uppgift är att konsulterativt bistå förbanden i den här sortens ärenden.

– Men mest kritik landar på persstaben. De borde ha tydliggjort HRC:s ansvar och gjort upp rutiner för dem att arbeta efter.

Rapporten är främst inriktad mot hur Försvarsmaktens stöd till

Pontus Hübinette

Foto: Privat

Anders Emanuelson

Foto: Björn Lundell

Officerstidningens artiklar om den skadade officeren Pontus Hübinette ledde till en officiell granskning. Undersökningen avslöjar en rad allvarliga brister.

skadade individer ska förbättras. Men den tar även upp frågan om hur stödet till dem som arbetar närmast den skadedrabbade kan utvecklas.

– Att jobba nära en skadad kan vara mycket påfrestande och de kan behöva både professionell handledning och annan typ av hjälp, säger Emanuelson.

I undersökningskommissionens rapport föreslås en rad åtgärder för att styra upp stödet vid långvariga rehabiliteringsärenden. En rekommendation är att ansvaret efter en viss tid flyttas från lokal till central nivå. Syftet är att minska risken för att drabbade tvingas byta handläggare i samband med personalrotation på förbanden.

– Risken är att man tappar kontinuitet när man byter befattningshavare och som drabbad ska man inte behöva möta nya personer hela tiden. Persstaben måste sätta sig ner och fundera över hur det här ska se ut.

FMUK VILL ATT chefen prod säkerställer att det finns kontinuerlig tillgång till medicinsk specialistkompetens inom området rehabilitering vid HRC. Man föreslår också att det inrättas ett råd för rehabiliterings- och anhörigstødsfrågor.

– Rådet ska vara en grogrund för central ledning i ett ärende och förhindra att man springer vilse. Det viktigaste är att det är enkelt. Det ska finnas en ingång och en kontaktperson i ett ärende, som enskild ska man inte behöva jaga rätt på information, säger Emanuelson.

Men även efter att ett ärende flyttats upp till central nivå, menar Emanuelson att utförandet av uppgifterna bör ligga kvar hos förbandet.

– Jag tror att närhetsprincipen är viktig i alla lägen och att den skadade ändå behöver en kontaktperson på förbandet.

Emanuelson är nöjd med undersökningskommissionens arbete. Han tror att om rutiner för omhändertagande och rehabilitering fungerat som nu föreslagits, hade Pontus Hübinette fått ett helt annat bemötande.

– Pontus ska veta att hans olycka har bidragit till att göra Försvarmakten lite bättre. Det hjälper inte honom ett dugg i hans situation, men jag hoppas i alla fall att han känner att det är så.

LINDA SUNDGREN

FAKTA Pontus Hübinette

DEN FÖRSTA AUGUSTI 2007 var kapten Pontus Hübinette med om en bilolycka utanför campen i Afghanistan. Vid en undanmanöver sladdade fordonet av vägbanan och viltade flera varv innan den blev liggandes på sidan. Pontus var svårt skadad och tappade medvetandet strax efter kraschen. Det tog nästan tre månader innan han vaknade upp helt och hållet. Med en bruten nacke var Pontus förlamad från halsen och neråt. Sedan dess har rehabiliteringen gått sakta framåt och han bor numera åter hemma på sin gård strax norr om Karlsborg.

FLYGPLATSCHEFER BEHÖ

Av de sju flygplatser som inspekterades i fjol uppdagades allvarliga brister i sex fall. Ett ständigt svällande regelverk i kombination med dålig chefsutbildning bidrar till problemen. Det hävdar flygplatsinspektör Olle Torbratt.

Ständiga förbättringar. Det är flygsäkerhetsvärldens gyllene mantra. Inom flygvapnet kan även små misstag få allvarliga konsekvenser och verksamheten präglas av regelbundna översyner och åtgärder. Det, i sin tur, leder till ett ständigt svällande regelverk. Major Olle Torbratt berättar att en militär flygplats idag har cirka 2 500 regler att förhålla sig till. Om det även bedrivs civil trafik vid flygplatsen tillkommer ytterligare cirka 1 500 bestämmelser. Ytterst ansvarig för att dessa följs är flygplatschefen.

– Det är relevant att flygplatschefen har det här ansvaret, men han eller hon måste också få de förutsättningar som krävs för att utföra uppdraget. Våra flygplatschefer är kunniga och intelligenta människor, men de får alldeles för dålig utbildning och det är lätt att hamna i tingsrätten om något går snett, säger Olle Torbratt.

Enligt Torbratt har man i viss mån halkat efter i säkerhetstänkandet kring flygplatserna. Regelverket växer men kompetensutvecklingen för dem som ansvarar för att det efterlevs håller inte samma takt.

– Flygchefer och flygtekniker har en bra, gedigen utbildning men märkligt nog har vi inte hängt med på flygplatsidan. Det finns höga chefer inom militären som till och med ifrågasätter om vi behöver flygplatschefer. Jag tror att mycket bottenar i okunskap, man känner helt enkelt inte till vilket enormt regelverk som flygplatser omfattas av.

OLLE TORBRATT HAR utformat ett förslag till ny utbildningsspecifikation för flygplatschefer som han hoppas ska godkännas. Det handlar om att införa tydligt formulerade krav på kunskap och praktik.

– Man behöver kunna vissa saker för att klara av att gå in i den enorma dokumentation av regler och förstå vad lagstiftaren menar. Idag finns det inte någon tydlig kravspecifikation; många flygplatschefer får lära sig själva på den egna flygplatsen och genom att prata med andra, och så ska det naturligtvis inte vara.

– Vi träffar alla dem som ska bli flygplatschefer, gör en individuell bedömning och skickar med ett recept på vad personen i fråga behöver komplettera med. Med mitt förslag sätter vi upp tydliga krav på vilken kompetens man ska ha.

Han konstaterar att det som flygplatschef kan vara svårt att själv förstå omfattningen av det ansvar som följer med befattningen.

– Jag jobbade själv som flygplatschef i Uppsala i sex år innan jag började här för drygt ett år sedan. Om någon hade frågat mig hur mycket jag kunde om verksamheten då hade jag nog svarat ungefär 95 procent. Nu inser jag att jag hade fått revidera det svaret till 65–70 procent.

SOM ETT TECKEN på kunskapsluckor pekar han på de mångtliga brister som uppdagas i samband med inspektioner. I Sverige finns det elva militära flygplatser varav sju även har civil trafik. I fjol genomförde Forsvarsmakten sju flygplatsinspektioner, i sex fall uppdagades allvarliga brister.

– När mina civila kollegor från Transportstyrelsen är ute noterar de i snitt 6,6 brister per flygplats medan jag kanske ligger på 17–18. Visserligen har militära flygplatser ett mer omfattande regelverk men sådan stor skillnad ska det inte vara, säger Olle Torbratt.

– Flera gånger har jag varit snubblande nära att stänga en flyg-

VER BÄTTRE UTBILDNING

plats. Men även om bristerna är allvarliga går de ofta ganska snabbt att åtgärda och många gånger har man rättat till felet innan jag åkt därifrån.

En flygplatsinspektion tar ungefär en vecka. Ändå hinner man bara granska en liten del av verksamheten. Torbratt säger att han främst riktar sina granskningar mot sådant som kan få allvarliga konsekvenser i samband med en olycka. Dit hör bland annat räddningstjänsten, och inom det området återfinns också lejonparten av de allvarigare brister som uppdagades i fjol. Det handlade om ofullständiga telefonlistor, instruktioner som inte uppdaterats och personal som inte visste var materiel förvarades i räddningsfordonet.

– Ofta är det förhållandevis små enkla grejer men som kan få förödande konsekvenser. Om någon exempelvis ligger allvarligt skadad och sjuksköterskan ber räddningspersonalen om sjukvårdsväskan måste de direkt veta vart den står, att börja leta efter grejer i ett sådant läge finns inte tid till.

REGELVERKET KRING EN militär flygplats är betydligt mer omfattande än på en civil. Det är nödvändigt eftersom man i det militära tar större risker och tänjer mer på gränserna än inom det allmänna flyget, som exempelvis att öva start och landning i totalt mörker. Det leder i sin tur till ökade krav på räddningstjänsten.

– På Arlanda har räddningstjänsten 180 sekunder på sig att komma fram till ett nödställt plan. Inom det militära ska man

Flera gånger har jag varit snubblande nära att stänga en flygplats.

klara den operationen på 90 sekunder, från att man kanske sitter inne och käkar till att man tar sig ut till fordonet och är framme vid planet.

Av fjolårets inspektioner utmärker sig Luleå. Där noterades 26 avvikelser, varav sex större. Bland annat saknades rollbeskrivningar för personal, ett brunnslock satt för lågt i förhållande till rullbansans yta och reservkraften för elförsörjningen strulade.

– Det är oerhört kompetenta människor som jobbar i Luleå och de har tidigare haft ett ledningssystem som fungerat utmärkt och till och med blivit prisbelönt. Men nu har de precis bytt system och i samband med det tappade de många rutiner och blev plötsligt lite vilslna, säger Olle Torbratt.

Även Ärna i Uppsala hade 26 avvikelser, varav fyra större. Innan jul hotades flygplatsen av stängning om bristerna inte åtgärdades omgående. Problemen rättades dock till inom utsatt tid och flygverksamheten kunde fortsätta utan avbräck.

LINDA SUNDGREN

FAKTA

SJU AV FÖRSVARSMAKTENS elva flygplatser inspekterades i fjol. Sammanlagt noterades 120 avvikelser varav 18 större.

Ronneby	16 avvikelser varav 2 större samt 6 observationer
Ärna	26 avvikelser varav 4 större samt 6 observationer
Kallax	26 avvikelser varav 6 större samt 5 observationer
Hagshult	10 avvikelser varav 1 större samt tre observationer
Jokkmok	13 avvikelser varav 1 större samt två observationer
Vidsel	21 avvikelser varav 4 större samt 3 observationer
Linköping	8 mindre avvikelser samt 3 observationer

FÖRSENAD STRIDSVÄST VÄCKER KÄNSLOR

Text: Ulf Petersson Foto: Joel Thungren

En gränisgrön stridsväst väcker starka känslor och Försvarmaktens anskaffning av nya stridsvästar har blivit en segdragen historia. Till dess den nya västen levereras, enligt planerna under 2012, får soldaterna leva med den gamla. Nu är det ändå klart att Isaf-styrkan i Afghanistan till sommaren utrustas med en förserie av den nya västen.

För små och för få fickor, otymplig och i vägen under transporter och ryggvärk som resultat av felaktig viktfordelning och dålig passform. Dessutom i en färg anpassad för granskog och lingonris i skarp kontrast mot en uniform i ökenkamouflage. Synpunkterna om Stridsväst 2000 är många och ofta upprörda. Inläggen på olika soldatbloggar är skrivna i affekt och talar om bristande respekt för soldaterna.

En konsekvens av att stridsvästen inte upplevs som funktionell är att många soldater i Afghanistan väljer att för egna pengar köpa stridsvästar av andra fabriker. Det finns gott om stridsvästar på marknaden och det cirkulerar postorderkataloger fyllda med soldatutrustning ute på förbanden.

DET ÄR PÅ Markstridsskolan i Kvarn som soldatens skyddsutrustning kravställs och testas med utgångspunkt från organisationens behov. Där är man väl medveten om synpunkterna på stridsvästen ute i missionsområdena. Stridsväst 2000 togs fram för soldater med andra kringssystem än dagens, annan personlig utrustning, andra fordon etc. Ett grundligt arbete har genomförts för att skriva en kravspecifikation för en ny väst. Det arbetet var klart 2008. Sedan har ingenting hänt. Varför?

– Det har varit en långbänk. Stridsvästen hamnade bakom projektet Kroppsskydd i kön för upphandling. Då det projektet gick i stå på grund av felaktigheter i dokumentationen hos en av anbudsgivarna borde stridsvästupphandlingen fått gå före. Försvarmakten borde ha varit tydligare med prioriteringen mot Försvarets materielverk. Så skedde inte och allt fördröjdes, säger Magnus Hallberg.

Major Magnus Hallberg vid Markstridsskolan i Kvarn är ansvarig för framtagande av soldatens personliga utrustning. Han och hans företrädare har levt med stridsvästfrågan i många år. Det handlar inte bara om stridsvästen. Han var nyligen i Afghanistan och kunde konstatera att floran av eget införskaffad materiel är fortsatt vidlyftig och allmänt förekommande.

– De fallerar fortfarande, hölster, skyddsglasögon och stridsvästar är exempel. Ett annat problem är att soldaterna själva modifierar utrustningen. Engagemanget bland soldaterna är bra men då det leder till att det görs egna modifieringar på utrustningen så har det gått för långt. I grunden är det en ledarskapsfråga. Klarar inte officerarna på plats av chefskapet och sätter ned foten, oavsett vilken utrustning vi anskaffar, så kommer vi aldrig vidare, säger Magnus Hallberg.

PRODUKTIONSSTABENS MATERIELAVDELNING i Högkvarteret är beställare av den aktuella stridsvästen. Där håller man med om att processen har dragit ut på tiden och att de kunde ha varit tydligare i sina prioriteringar gentemot FMV.

– Det här kan ha fallit lite mellan stolarna, visst kunde vi ha varit tydligare mot FMV. Vi vill ju naturligtvis att det ska gå så fort som möjligt men vi liksom FMV är styrda av lagar och förordningar, säger Rolf Carlsvärd, materielansvarig på Produktionsstabens Logistikavdelning, Prod Log.

Rolf Carlsvärd har förståelse för irritationen över den utdragna process stridsvästupphandlingen inneburit men att köpa en befintlig väst på marknaden är ingen lösning. Dessa svarar helt enkelt inte upp mot Försvarmaktens högt ställda krav, menar han.

ATT KÖPA SIG icke godkänd materiel är något som man på Högkvarteret reagerar starkt på och förbjuder. Som arbetsgivare har Försvarmakten en skyldighet att sätta stopp för icke godkänd utrustning.

– Det finns ingen rättslig möjlighet att ge dispens för användning av icke godkänd skyddsutrustning. Skulle detta ändå ske och en anställd drabbas av personskada som kan härledas till brister i skyddsutrustningen så har Försvarmakten fullt skadeståndsansvar för skadan, säger 1:e försvarsjurist Gunnar Jonason på Försvarmakten.

En variant där en äldre typ av stridssele som modifierats används.

En icke godkänd stridsväst av modell Blackhawk Chestrig.

Soldat med en modifierad stridssele av äldre modell.

Soldat utrustad enligt regelverket med Stridsväst 2000.

Den arbetsgivarföreträdare som medger användning av icke godkänd skyddsutrustning kan alltså själv hållas personligt ansvarig för skada som uppkommer på grund av brister i utrustningen och kan dömas i upp till sex års fängelse om det bedöms som vållande till annans död.

– Försvarsmakten som arbetsgivare har ett ansvar enligt arbetsmiljölagen att tillhandhålla skyddsutrustning och även ett ansvar att kontrollera att utrustningen används, säger Gunnar Jonason.

MARTIN RUSNER VAR i Afghanistan från maj till december 2010 under FS 19. Han var vagnschef på ett stridsfordon 90 och upplevde dagligen bristerna med den kritiserade västen. Det blev extra tydligt under fordonspatruller.

– Det går inte att få plats med all materiel som ska med. Då man sitter går det inte att ha fickor på ryggen och på bröstet finns ingen möjlighet att fästa fickorna. Vi skulle ha med oss spräng-, chock-, rök- och signalgranater, överlevnadsutrustning, radio, gruppradio, särskild sjukvårdsmateriel och fyra magasin. Det gick helt enkelt inte att lösa uppgiften, säger Martin Rusner.

Lösningen blev att fickorna sattes direkt på kroppsskyddet eller att soldaterna köpte egna stridsvästar. På samma sätt som soldater och officerare, enligt Martin Rusner, löst problemet både före och efter FS 19. Det fanns inget öppet medgivande från befälen men Martin och hans kollegor upplevde att det fanns en tyst överenskommelse. Alla kände till problematiken.

– Vi fick en order att använda Försvarsmaktens materiel. Sedan sades inget mer, trots att vi hade annan utrustning.

Juridiskt fritar inte den givna ordern arbetsgivarens representanter från ansvar. Det är chefernas uppgift att se till att tillhandahållen utrustning används.

Foto: Ulf Petersson

Martin Rusner, en av många med åsikter om Stridsväst 2000.

LÄGET IDAG ÄR att en förserie av nya stridsvästen senast den sista juli kommer att levereras till Isaf i Afghanistan. Västen är gjord efter kravspecifikationen som utarbetats på Markstridsskolan och den stora upphandlingen inleds under våren.

– Förhoppningsvis kommer förserien att visa på de sista små problemen som vi kan rätta till innan den stora beställningen görs, säger Magnus Hallberg på MSS Kvarn.

2012 beräknas den nya västen kunna levereras ut i hela organisationen. Då ska också det nya kroppsskyddet levereras som ska vara lättare, smidigare och mer ergonomiskt.

TVINGAD ATT BRYTA MOT LAGEN

Han är officer och har tjänstgjort både i Kosovo och i Afghanistan på plutonsnivå. Genom egen erfarenhet har han kunnat konstatera att Stridsväst 2000 inte håller måttet, framför allt inte i Afghanistan. För sina soldaters säkerhet anser han sig tvingad att bryta mot lagen.

– Som chef måste jag vara lojal både uppåt och nedåt. Men jag kan inte beordra iväg soldater på en patrull med utrustning som inte duger, där har jag ett arbetsgivaransvar gentemot mina soldater, säger han.

Personen som Officerstidningen har talat med är markstrids-officer i armén och har utbildat ett stort antal markstrids-soldater på Stridsväst 2000. Som chef på plutonsnivå har han själv använt västen i skarpa insatser, både som skyddsvakt i Sverige och i internationell tjänst både i Afghanistan och i Kosovo.

– För det ändamål västen togs fram till så är den bra men

som behovet ser ut idag, framför allt i Afghanistan, så fyller den inte kraven.

Han säger att han förstår de olika aktörerna i upphandlingsprocessen och respekterar deras synpunkter, kompetens och goda uppsåt men arbetet med att ta fram en ny stridsväst har tagit för lång tid. Han tycker att avståndet mellan Högvakteret och verkligheten på marken är för långt, misstänker att det har gått prestige i frågan. Han tycker också att det är konstigt att det inte går att köpa färdiga västar.

Varför lägga dyrbar tid på att utveckla själva då det redan finns fullgoda alternativ på marknaden? Han säger att flera officerare resonerar på samma sätt som han. För att kunna lösa tilldelade uppgifter tvingas de att hitta andra lösningar.

– Majoriteten tycker som jag. Under utbildningen inför en mission så håller alla på reglerna, på plats så luckras det upp. Så har det varit i flera år. Det känns som om den här frågan inte har tagits på allvar förrän nu. Soldaterna på plats är inte behjälpta av att en ny väst kommer om två år. Det här är en stor fråga, mycket större än vad många tycks tro.

Upphandlingen steg för steg

Efter att en brist i materielen har identifierats startar en anskaffningsprocess. För att göra arbetet fram till anskaffning så kort som möjligt strävar Försvarmakten och Försvarets materielverk efter samarbete så tidigt som möjligt i de skeden som beskrivs nedan. Tid från upptäckt brist till leverans varierar från ett år till i vanliga fall två, men kan dra ut på tiden om inte beställning och specifikation överensstämmer.

Första steget är en behovsprövning där materielsystemansvarig, krigsförbandsansvarig och Markstridsskolans systemföreträdare enas om en målsättningsplan och försöksplan. När detta är fastslaget inom FM startar FMVs arbete.

Utvecklingsarbetet inleds med ett UTTEM (Utkast Teknisk Taktisk Ekonomisk Målsättning) och ett uppdrag. Utkastet beskriver en eller flera produkter eller produktgrupper som anses kunna täcka den saknade förmågan hos materielsystemet. Markstridsskolan och FOI stödjer i arbetet.

Utvecklingsarbetet leder fram till en första specifikation vilken sätts efter en försöksomgång. Den justeras till dess rätt nivå för påbörjad anskaffning uppnåtts. Vid mer komplicerade produkter krävs bredare försök under längre tid. Parallellt fastställs vilka

standarder och testmetoder på provningsinstitut som skall användas för att verifiera produkten och vilka försök som skall genomföras. Produkten påverkas under utvecklingstiden av input från bland annat Försvarmakten och industrin.

För att en anskaffning skall kunna göras behövs en teknisk specifikation. Den beskriver de krav som ställs på produkten, för personlig utrustning handlar det till exempel om IR, brandskydd, hållbarhet och ergonomi.

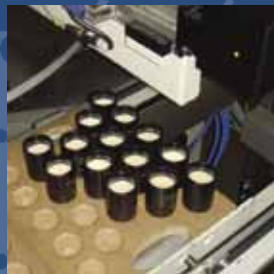
FMVs anskaffning startar med en initiering av ett uppdrag. När det finns ett TTEM och en kravelementlista kan FMV anskaffa. FMV offererar FM varpå FM skickar en beställning. Beställningen ger en leveransplan som sträcker sig över tre år – första leveransen är oftast ca ett år efter lagd beställning.

Strax innan första leverans överlämnas den nya produkten till FM. Överlämningen innehåller förutom information om produkten även kravuppfyllnadsdokumentation i enlighet med den kravelementlista FM givit FMV.

När första anskaffningen är gjord sker en ytterligare justering av TTEM vilket leder till ett (S)lutligt , STTEM, och produkten går in i återanskaffningscykel.

Det nya materielsystemet integreras med övrig personlig utrustning. Sista steget är att införa och utbilda. Högkvarteret upprättar fördelningsplaner och Markstridsskolan tillsammans med systemföreträdare ser till att materielen når ut till mottagarna och att nödvändig utbildning genomförs.

Your Choice for Demilitarization of Cluster Munitions

Extensive experience and State-of-the-Art Processes

www.nammo.com

Nammo

Den dolda alliansen

– SVERIGES HEMLIGA NATO-FÖRBINDELSER

”Alliansfrihet i fred syftande till neutralitet i krig” – så löd den formel som trummades in i svenska folket. Under 1970- och 80-talen slogs fast att neutralitetspolitiken var orubblig. ”Alla förberedelser och överläggningar syftande till militär samverkan i krig är självfallet uteslutna”, löd regeringens linje ännu 1987.

Svenska statens offentliga sanning är också att Nato-samarbetet dog ut efter 1960-talet (enligt ambassadör Rolf Ekéus utredning ”Fred och säkerhet” från 2002). Men det stämmer inte.

I min bok visar jag att ett omfattande och dolt samarbete pågick mellan Sverige och Nato-länderna hela kalla kriget ut.

Med ökad internationell spänning från 1970-talets slut så intensifierades Sveriges hemliga kontakterna med Nato-länderna. Det visar mina intervjuer med 140 nyckelpersoner från det kalla krigets två sista årtionden. 60 av dem är officerare i Norden och USA. Dokument som hittills varit hemliga återges i boken.

Att Sverige på något sätt samarbetat med Nato är numera rätt så känt. Vad är då nytt och fram till bokens utgivning okänt? En hel del, vill jag hävda.

Regeringen Palmes kritik av USA:s krigföring i Vietnam ledde ju till frysta diplomatiska förbindelser mellan länderna 1972–74. Mindre känt är hur svenska officerare samtidigt av regeringen beordrades till Amerika för utbildning och för att i tysthet stärka de militära banden till USA.

Under regeringen Fälldin etablerade svenska UD på 1970-talet ett topphemligt sambandsnät till Nato-grannarna för krig och kris. I ”bastusamtal” mötte ledande officerare och diplomater regelbundet Nato-grannen Norge, respektive Finland.

Någon plan för en svensk neutralitet i krig, som under världskriegen, fanns inte. Istället gällde inför nästa storkrig en informell arbetsfördelning med Nato-länderna som lades fast redan av Den Skandinaviska Försvarskommittén 1948–49. Skandinavien var en strategisk enhet som skulle försvaras mot Öst tills hjälp från Väst anlände.

Boken visar hur 1950-talets hemliga skriftliga avtal med Nato-grannarna efterhand ersattes av personliga nätverk. Mönstret var att mötas en gång i halvåret. Officerare i högkvarterens operationsledningar reste i civila kläder (reseräkningarna brändes). På så sätt var de uppdaterade om varandras försvar och knöt personliga band. Detta gällde i viss mån även Finland.

Vid kriser aktiverades nätverken, som under Polenkrisen 1980.

Varje sekund existerade också en slags informell underrättelseallians. Boken visar hur viktigt FRA är, som i realtid sände uppfångade signaler västerut. Sverige fick del av USA:s spaningsflygningar och lämnade data från HMS Orion till USA.

Under täckmanteln flygsäkerhetsarbete övades jaktstrid och teleförbindelser mellan ländernas högkvarter kunde upprätthållas.

I hemliga krigsspel ända fram till 1989 övades officerare för samverkan med Nato i krig. Även samhällets toppar, 7300 nyckelpersoner, förbereddes mentalt för detta.

Redan i ett hotande eller osäkert läge skulle Sveriges marinchef skyndsamt bege sig till skyddsmakten USA. Viceamiral Per Rudberg berättar hur han var redo att åka de osäkra timmarna efter mordet på Olof Palme 1986.

Svenska nyckelpersoner som P G Gyllenhammar var i största hemlighet krigsplacerade i olika Nato-länder. Officerare berättar om sina topphemliga krigsplaceringar i Västtyskland och Storbritannien så sent som 1985–86.

Djupt nedsprängt i Zonen, Högkvarterets krigsuppehållsplats, fanns rum förberedda för officerare från NATO. Försvaret var endast ”taggat åt ett håll”, som en försvarsminister säger.

Vid storkrig var södra och norra Sverige mest hotade. I söder var svenska minfält, ubåtsslingor och kustartilleribatterier samordnade med Nato-grannen Danmark för att snabbt spärra Öresund.

I Östersjön fanns en uppdelning, en linje, mellan svenska ubåtar och Natos i krig, ända in på 1990-talet. Natos ubåtar följde redan i fred i särskilda ”lanes” under vattnet. Sverige kränkte med sina ubåtar Sovjetunionen – en hittills okänd dimension i svensk ubåtsdebatt.

I det allra nordligaste Sverige lämnades en lucka för Natos flyganfall och markstyrkor.

Tvärt emot den offentliga bilden att svenskt luftrum skulle res-

Samtidigt som Olof Palme kritiserade USA:s krigföring i Vietnam skickades svenska officerare i hemlighet till Amerika för utbildning och för att stärka de militära banden till USA.

pekterats i krig så vittnar flygförare från Nato-länderna om att deras flygvägar gick över oss mot Sovjet.

Neutralitetspolitikens trovärdighet var central i svensk debatt. Omvärldens bild var en annan: Sovjet ansåg att vi förde ett "dubbelspel", USA såg oss som "Natos sjuttonde medlem". Inte ens de allra bäst informerade, de socialdemokratiska nyckelministrarna i Norge och Danmark trodde på någon svensk neutralitet i krig, vittnar de om i boken. USA:s försvarsgaranti till Sverige blev känd 2002 men inte vad den skulle inneburet i krig. Nu framgår att USA kunde hjälpa Sverige redan vid ett krigsutbrott i Europa – alltså före ett angrepp riktat mot Sverige.

Först kom Special Forces. Sedan kunde US Air Force landa med stridsflyg på svenska baser inom 6–8 dygn (lika snabbt som till Nato-länderna Danmark och Norge).

US Marines kunde sättas in i Skåne eller Norrland för att stoppa en sovjetisk framstöt.

Ett dolt svenskt flygförband, Flygenhet 66, genomförde både exfiltration och infiltration med Nato-agenter fram till 1997.

Om Sverige ockuperades fanns en hemlig motståndsrörelse, Stay behind. Dess chef under 1980-talet Curt Steffan Giesecke talar för första gången om uppdraget och samarbetet med Hennes Majestäts hemliga tjänster. Giesecke fick tre efterträdare innan Stay behind lades ned först på 2000-talet, under regeringen Persson.

Alla dessa svenska krigsförberedelser ihop med Nato-länderna stred mot den deklarerade politiken. Samtidigt visar jag att de militära åtgärderna hade politiskt stöd. Men politikerna "ville inte veta" eftersom det kunde kompromettera dem om något läckte ut till offentligheten.

De som visste var försvarsministrarna och ÖB. Enligt förre försvarsministern Eric Krönmark, M, var det "ett dubbelspel som det var ens förbannade skyldighet att klara". Förre statsministern Ingvar Carlsson, S, säger: "Du har rätt att mörka".

Det i mitt tycke problematiska var inte att dessa förberedelser skedde i nationens intresse, utan att svenska folket fördes bakom ljuset. Det är en sak att inte säga hela sanningen, men här talades osanning. Samtidigt fördömdes de som antydde att hotet kom från Öst eller att hjälpen kunde komma från Väst.

Bokens slutkapitel behandlar 2010-talets säkerhetspolitik och visar att dubbelpolitiken kring Nato fortsatt. Än idag finns skillnad mellan hur Sverige agerar mot omvärlden och vad svenska folket får veta.

MIKAEL HOLMSTRÖM

Mikael Holmström är försvarsreporter på Svenska Dagbladet och författare till boken Den dolda alliansen som behandlar Sveriges relation till Nato under kalla kriget.

HAR DU KOLL PÅ ARBETS RÄTTEN

Officersförbundet genomför varje år ett antal fackliga utbildningar där du som är medlem i förbundet kan lära dig mer om de lagar och regler som styr arbetsmarknaden. Läs mer på www.officersforbundet.se.

**OFFICERSFÖR
15-17 NOVE**

Officersförbundets remissvar – Personalförsörjningen i ett reformerat försvar

Officersförbundet anser att utredaren gjort ett gediget arbete men vi menar också att utredaren lagt en del saker på parterna som inte går att lösa om inte Försvarsmakten ges utökade anslag.

Utredningen anser att personalförsörjningen går att hantera inom de ekonomiska ramar som Försvarsmakten har idag. Men i den analysen har utredningen endast värderat sina egna konkreta förslag till åtgärder som Försvarsmakten bör vidta.

Utöver detta pekar utredningen på en rad åtgärder som parterna på arbetsmarknaden kan behöva ta hand om. De delar som utredningen pekar på är: pension, försäkringsskydd, ekonomiska premier och utvecklingen av lönenivåer.

Officersförbundet anser att dessa åtgärder inte kan tas om hand inom de ekonomiska ramar som Försvarsmakten har idag och samtidigt uppnå beslutad operativ förmåga.

Officersförbundet anser därför att utredningen inte har belyst de ekonomiska konsekvenserna av reformen tillräckligt. Närmst sanningen kommer nog den FOI rapport som publicerades i mitten av november och som varnade för en sannolik fördyring på upp till en och en halv miljard. FOI försöker i rapporten granska de gjorda antagandena och mäta hur varje enskild förändring visavi antagandena påverkar kostnaderna.

Samtidigt anser Officersförbundet att de förslag som utredningen lägger är nödvändiga för att redan fattade beslut ska kunna genomföras. Den innehåller en riktig analys och korrekta slutsatser avseende anställningsformen för specialistofficerare, samt en riktig analys att det inte ska införas några bestämmelser om arbetsskyldighet utöver den arbetsskyldighet som ingår i anställningen. Vidare är det bra att utredningen fortsatt bejakar att det är parterna som bäst har att utforma villkoren.

Närmst sanningen kommer nog den FOI rapport som publicerades i mitten av november

Officersförbundet anser att utredningen gjort en välavvägd balans mellan förordningsreglering och parternas möjligheter att omhänderta villkoren.

När det gäller de tidsbegränsat anställda bedömer Officersförbundet att utredningen har en väl optimistisk syn. En eventuell svaghet är att utredaren utgår från att frågan om Försvarsmakts-anställning ska vara en samhällsangelägenhet. Civila arbetsgivare förväntas vilja bidra och dela ansvaret genom att till exempel tillåta dubbla anställ-

Mikael Boox

Foto: Ulf Löbke

ningar och vara med och dela rehabiliteringsansvaret. Det finns inget i utredningen som styrker att den viljan finns, tvärtom skymtar ibland fram att de civila arbetsgivarna är tveksamma.

Nya ansikten på kansliet

Eva Langlet heter Officersförbundets nya informatör. Eva ersätter Björn Lundell som efter 6 år på förbundet slutar och går till en ny tjänst som pressansvarig på SHR.

Eva Langlet har en lång och gedigen informatörsbakgrund inom den fackliga världen och har bland annat jobbat på Vårdförbundet som kommunikatör. Nu senast

kommer hon från en tjänst som kommunikatör på Jusek.

Under perioden april till augusti kommer dessutom Ulf Petersson att vikariera som chefredaktör på Officerstidningen.

Ulf har en bakgrund som informatör på Försvarsmakten och nu senast som frilansjournalist.

Eva Langlet

Foto: Anders Vessman

Ulf Petersson

Foto: Birgitta Brink

BUNDET FÖRBUNDSMÖTE MBER 2011

MEDLEMSSTATISTIK

Yrkesverksamma, 4/4 2011

Officer 8974 (-29)

Hedersmedlem 3

Övrig 52 (-1)

Reservofficer 40

Soldat/gruppbefäl 1067 (+171)

ÄR DU RÄTT FÖRSÄKRAD?

Genom ditt medlemskap i Officersförbundet kan du teckna ett antal personförsäkringar. Vet du vilka försäkringar som du tecknat? Logga in på förbundets hemsida och kontrollera ditt försäkringskydd.

Soldatavtal sägs upp

Foto: Daniel Skoglund

Officersförbundet har sagt upp soldatavtalet för att tvinga arbetsgivaren att prioritera lönebildningsfrågorna.

OFR O/FM, OFR S och Saco Försvar har sagt upp det avtal som reglerar gruppbefälen, soldaterna och sjömannens (GSS) lönevillkor och kräver att även de ska lönesättas individuellt.

I det avtal som reglerar GSS löner framgår det att gruppen ska lönesättas enligt en tariffmodell. Bakgrunden till detta är att Försvarsmakten, när avtalet tecknades, inte ansåg sig ha kapacitet och kunskap nog för att kunna lönesätta soldaterna individuellt. För att ändå kunna påbörja anställningen av GSS kom parterna då överens om

en tarifflönesmodell. I avtalet framgår dock att man var överens om att pröva möjligheterna till en individuell lönesättning av GSS.

Ett knappt år efter det att avtalet tecknades lönesätts GSS fortfarande enligt tarifflönesmodellen. Officersförbundet har försökt få arbetsgivaren att prioritera arbetet med att ta fram löneprinciper och systemstöd för att även GSS ska kunna lönesättas individuellt. Någon sådan prioritering har arbetsgivaren inte gjort och nu har förbundet tröttnat. Nu säger man upp avtalet för att sätta press på arbetsgivaren att öka takten i lönebildningsarbetet.

– Försvarsmakten har inte ansträngt sig tillräckligt för att leva upp till den överenskommelse vi tidigare hade och därför säger vi upp avtalet. Avtalsöverenskommelser måste genomföras fullt ut, inte bara till hälften, säger Niklas Simson, förhandlingschef på Officersförbundet.

Individuell lönesättning från och med den 1 oktober

Uppsägningen av avtalet påverkar inte de nuvarande anställdas löner. Men efter den 1 oktober då avtalets uppsägningstid löpt ut kommer alla nyanställda soldater att lönesättas individuellt och alla redan

Nu säger man upp avtalet för att sätta press på arbetsgivaren att öka takten i lönebildningsarbetet.

anställda kommer att få sina löner reviderade individuellt.

– Tarifflönesystemet var en nödlösning som vi ställde upp på för att hjälpa Försvarsmakten att komma igång med anställningen av GSS-kategorin. Det har aldrig varit tal om en permanent lösning. När vi nu inte upplever att arbetsgivaren anstränger sig tillräckligt för en övergång till individuell lön får det vara nog. Nu säger vi upp avtalet för att tvinga arbetsgivaren att prioritera lönebildningsfrågorna. Det är absolut nödvändigt om inte hela personalförsörjningssystemet ska krascha, säger Niklas Simson.

Ökat lokalt inflytande

En konsekvens av att GSS från och med den 1 oktober lönesätts individuellt är att de lokala officersföreningarna får bättre möjligheter att bistå och företräda även GSS-kollektivet i regelrätta löneförhandlingar.

– I en tarifflönetrappa finns det inte så mycket för föreningen att förhandla om. Med en individuell lönesättning måste arbetsgivaren förhandla GSS-lönerna på samma sätt som man gör med officerarnas löner, säger Niklas Simson.

Officerare eller kujoner?

Under det senaste året har i Officerstidningen berörts många problem inom Försvarsmakten. Som exempel på dessa kan bl.a. nämnas hanteringen av Specialistofficerarnas karriärer och utvecklingsmöjligheter, ytterligare förseningar av helikoptersystem, förseningar och brister i materielltillförsel till bl.a. NBG 11, försvarsmaktsledningens framhastade krav på att skriva om anställningsavtalen med syfte att tvinga fram plikt att tjänstgöra utomlands, PRIOs problem med bl.a. lönehantering, Försvarsmaktens problem med obetalda fakturor, arbetsmiljöproblem m.fl. Lis-

tan kan, tyvärr, göras mycket, mycket längre.

Vad som är kännetecknande i samtliga fall är att ingen ansvarig chef påtar sig ansvaret för påtalade brister, utan hela tiden skyller på någon annan – person eller organisation.

Jag påstår att en sådana chefer är kujoner.

Ännu större feighet uppvisas i samband med händelser med dödlig utgång. Här kan bl.a. nämnas dödsolyckan vid Sollenkroka då ansvarig truppförande chef skyllde på en värnpliktig båtförare/båatchef. Lika illa var det efter skjutolyckan

utanför Utö 2008, då ansvariga befäl skyllde på att båatchefen missuppfattat en ”spelad” order.

Jag påstår att dessa officerare, vilka inte tar sitt ansvar, uppträder som kujoner.

I närtid har i bl.a. TV och radio rapporterats om hemlighållna förhållanden och slutsatser i samband med dödsskjutningen i Afghanistan 2010. Härvid har arméinspektören, Berndt Grundevik, uttalat sig och skyllt ifrån sig, bl.a. på SKL, polis och åklagare. Ett, hävdar jag, kujonaktigt uppträdande. I detta sammanhang förefaller, tyvärr, även ÖB ha dragits med.

När jag under den, av många nutida karriärister, så förkättrade Kalla kriget-tiden utbildades till officer, betonades alltid vikten av att som officer ta ansvar och stå för de beslut man tar.

Vill vi även fortsättningsvis ha officerare, eller vill vi att våra förband leds av kujoner?

LARS-HENNING PERSSON
Pensionerad officer (major)

FOTNOT: Kujon: feg stackare.
(Enligt Nationalencyklopedin.)

Replik från Försvarsmakten:

– Du behöver ytterligare fakta

Det är beklagligt att du upplever så många problem genom att granska Försvarsmakten utifrån. Eftersom du inte längre är yrkesverksam inom Försvarsmakten konstaterar jag att du behöver ytterligare fakta i en rad frågor.

Om chefer i FM skulle fälla kommentarer enligt ditt sätt att uttrycka sig skulle underställd personal kränkas på ett ovärdigt sätt. I en organisation som bygger på ömsesidig respekt bör också detta perspektiv beaktas när man uttalar sig på felaktiga grunder om chefer.

Försvarsmakten står mitt i och inför en rad förändringar som regering och riksdag beslutat om. Vi är på väg att bygga och bemanna ett mer professionellt försvar där tjänstgöring utanför Sveriges gränser är en naturlig och efterfrågad del. Förändringarna sker snabbt och vissa av förändringarna upplevs både svåra och arbetsamma för vår personal, vilket berör allt från IT

stöd, materiellfrågor till avtalsfrågor.

Varje händelse med dödlig utgång, vare sig det skett i insats eller i övning är en händelse för mycket. Vid samtliga händelser sker noggranna utredningar, både av externa myndigheter samt våra egna experter. Det finns ingen annan arbetsmetod än saklig och objektiv granskning, för att på så sätt förbättra säkerheten för våra officerare och soldater.

Försvarsmaktens chefer är medvetna om att det finns kontinuerligt utvecklingsbehov. Det är en självklarhet i en myndighet med unika arbetsuppgifter. Eftersom du berör så många viktiga frågor bjuder vi in dig till samtal för att få fakta inom de områden du belyser. Kontaktuppgifter finns nedan.

ROGER MAGNERGÅRD,
Presschef, Försvarsmakten
roger.magnergard@mil.se

RÖS-skyddat säkerhetsskåp
för servrar i skalskyddsklass SS1/ EMP

Säkerhetsskåpet har utvecklats av **KAMIC tillsammans med E.A. Rosengrens AB** på uppdrag av försvaret. Skåpet är en säkerhetsinvestering för att skydda information på servrar m.m. från intrång. Välkommen att kontakta oss för mer information!

KAMIC

ROSENGRENS

KAMIC Box 278, 651 07 Karlstad, Tel: 054-57 01 20, www.kamic.se

ROSENGRENS Box 315, 192 30 Sollentuna, Tel: 08 587 677 07, www.rosengrens.se

Försvarsmaktens lönepolitik saknar syfte

FM lönepolitik är långt ifrån att fylla något syfte. Vårt förslag är en tvådelad lönesättning; en befattningsspecifik och en individuell del.

Idag är lönerna inom FM i praktiken bestämda utan någon förankring i vare sig individen, kompetensen eller prestationen. Det går inte att på något relevant sätt förklara eller motivera löneskillnaderna mellan vapenslagen eller arbetsorterna. Detta tillsammans med utblivna lönesamtal och individernas brist på faktiska möjligheter att på-

verka eller att veta vad som krävs för att påverka sin lönesituation gör att vi nu föreslår en i grunden förändrad lönesättningsmetod.

Enskilda prestationer, kompetens, utbildning, insats- och yrkeserfarenhet ska vara en del i lönesättningen. Det är detta vi väljer att kalla den individuella delen vilken följer den anställde genom sin anställning inom FM. Den befattningsspecifika delen, som utgör huvuddelen av lönen, ska utgå från fastställda försvarsmaktsgemensamma tabeller över vilken lön en viss befattning skall inneha. Inne-

En i grunden reformerad lönepolitik är just nu ytterst nödvändig.

börden av detta blir att lönen påverkas av vilken befattning individen har. Förändring kan ske både uppåt och neråt beroende till vilken lönenivå den aktuella befattningen är värderad till, vilket vi hoppas kom-

mer att motivera till ansvar samtidigt som det hjälper till att förklara löneskillnader mellan individer.

En befattningsspecifik och en individuell del i lönesättningen kommer att likställa Försvarsmaktens lönesättning samtidigt som det kommer att premiera högrepresterande, erfarna och välutbildade medarbetare på ett sätt som gagnar Försvarsmaktens uppgifter, kompetens och ansikte, både utåt och inåt. En i grunden reformerad lönepolitik är just nu ytterst nödvändig.

THOMAS SIMONSSON,
MAGNUS OLOFSSON

FÖRSVARSMAKTENS HÖGKVARTER SÖKER kvalificerade medarbetare till Försvarsmaktens Veteranavdelning.

I syfte att stärka och utveckla veteransoldatfrågorna kommer Försvarsmakten att inrättat en Veteranavdelning vid Personalstaben i Högkvarteret. Veteranavdelningen är främsta företrädare för veteranfrågor i Försvarsmakten och direkt rådgivare till Överbefälhavaren och Försvarsmaktsledningen.

Chefen för Veteranavdelningen kommer att ha ett övergripande och sammanhållet ansvar för veteranfrågor och vara ansvarig för den strategiska ledningen av veteranverksamheten. Det innebär att inrikta, stödja och samordna stödet till veteraner och Försvarsmaktens förbandschefer, som ska lämna det direkta stödet till veteranerna. I ansvaret ingår att följa, initiera och delta i nationell och internationell forskning och utveckling/studier om veteraner samt att ansvara för att ceremoniell verksamhet för veteraner genomförs. Dessutom ska veteranavdelningen fungera som kontaktpunkt för veteranorganisationer, nationellt och internationellt.

Veteranavdelningen kommer initialt att bestå av en chef för avdelningen samt två kvalificerade handläggare med god kompetens för området. Stor vikt kommer att läggas vid personlig lämplighet. En av handläggartjänsterna är civil, se vidare www.forsvarsmakten.se/jobba/Lediga-jobb/.

Försvarsmakten söker en avdelningschef (OF-4) till Veteranavdelningen.

Huvudsakliga arbetsuppgifter

Som avdelningschef för Veteranavdelningen kommer du att:

- Leda, inrikta och samordna avdelningens arbete
- Vara ÖB och FML rådgivare i veteranfrågor
- Vara främste företrädare för veteranfrågor i Försvarsmakten
- Vidmakthålla och initiera kontakter samt vara ansvarig för Försvarsmaktens stöd med och till veteranstödande organisationer i Sverige

- Företråda Försvarsmakten i internationella kontakter med veteranorganisationer

Erfarenhets- och kompetenskrav

För att vara aktuell för tjänsten vill vi att du bl a har:

- Genomfört Försvarshögskolans Chefsprogram (motsvarande)
- Erfarenhet som chef med personalansvar
- Erfarenhet från internationella militära insatser

*

Försvarsmakten söker även en stabsofficer (OR-9) till Veteranavdelningen.

Huvudsakliga arbetsuppgifter

Som kvalificerad handläggare kommer du att:

- Företråda veteranavdelningen mot Försvarsmaktens utbildnings-, tränings- och övningsverksamhet
- Företråda veteranavdelningen inom området verksamhetssäkerhet och erfarenhetshandtering
- Handlägga och stödja ceremoniell verksamhet för veteraner samt ingå i Försvarsmaktens medaljberedning
- Vara främste företrädare för specialistofficerare inom veteranverksamheten

Erfarenhets- och kompetenskrav

För att vara aktuell för tjänsten vill vi att du bl a har:

- Grundläggande utbildning och vidareutbildning som yrkes- eller reservofficer
- Lång erfarenhet från förbandsverksamhet
- Erfarenhet från internationella militära insatser

Båda här beskrivna befattningar är militära och för att få tillträda befattningen som kvalificerad handläggare krävs att vederbörande frivilligt utnämns till regements- eller flottillförvaltare.

Tillträde: Vid samtliga tjänster gäller tillträde snarast.

Då anställningarna är placerade i säkerhetsklass krävs svenskt medborgarskap. Säkerhetsprövning med registerkontroll kommer att genomföras före anställning. Med anställning följer nationell och internationell arbetskyldighet samt skyldighet att krigsplaceras och att delta i utbildning och övningar. Innebörden av detta varierar beroende på typ av befattning.

Förfrågningar angående befattningarna kan göras till projektledaren för Veteransoldatutveckling (VSU), överste Peter Öberg, tfn 08-788 78 43, mobil 070-675 01 05 eller via mail till: peter.l.oberg@mil.se

Fackliga kontaktpersoner vid HKV är för SACO Fredrik Östman, tfn 08-788 8690, för TCO/Försvarsförbundet Ann Ström, tfn 08-788 8407, för SEKO/HKV Jessica Alfvén, tfn 08-788 7707, och för OFR/O Michael Groneberg, tfn 08-788 7916.

Din intresseanmälan med CV (återsänds ej) och löneanspråk vill vi ha senast den 15 april 2011 till

www.forsvarsmakten.se/jobba/Lediga-jobb/

Kläder
Skydd

Rätt skydd genom kunskap

Procurator Fire & Rescue utgör spjutspetsen inom personligt skydd. Vårt sortiment består till stor del av tekniska och avancerade produkter som kräver både kompetens och höga krav på långvarig funktion under hårda arbetsförhållanden. Välkommen att kontakta oss för ytterligare information.

Tel 0200 811 000 • www.procurator.net

procurator

Vi stödjer hela soldatfamiljen!

Familjestödets innehåll är utformat med hänsyn till de förändrade livsvillkor som kan komma att möta soldatens familjemedlemmar, släktingar & nära vänner i samband med en utlandstjänstgöring.

Vi erbjuder bland annat PREP-kurser för par, individuellt samtalsstöd, familjerådgivning och aktiviteter vid landets soldathem.

Passa på att anmäla er till höstens PREP-kurser!

För mer info och anmälan, besök vår nya hemsida www.soldathem.org

SVENSKA
SOLDATHEMSFÖRBUNDET

Nu förstår jag, det är ju genialt – men varför har ingen berättat!?

Jag har aldrig förstått varför vi inför ett stödssystem som inte stödjer vårt arbetssätt. För mig har det verkat korkat, men nu förstår jag idén med PRIO! I princip skall ju allt ledas genom PRIO-systemet i fred, kris och under insats. Personal skall planeras, materiel skall hanteras, förnödenheter skall anskaffas, resor skall genomföras m.m.

Det torde inte vara någon hemlighet att Försvarsmakten måste finansiera personalomstruktureringen från ett värnpliktsförsvaret till ett insatt insatsförsvaret. Det kostar pengar, pengar som FM inte fick frigöra genom de planerade reduceringarna i grundorganisationen, som det hette tidigare.

Nå, men vad är det nu jag har förstått? Jo, vi har alltid organiserat våra förband och enheter med chefer och ställföreträdare. Ställföreträdarens uppgift har ju varit att vara så insatt i verksamheten att han skall kunna ta över vid chefens frånfälle. Så är dock inte fallet i PRIO. Den så kallade ställföreträdarens regel innebär inte att chefen

kan överlämna ansvar till sin ställföreträdare utan endast till sidoordnad eller överordnad chef. Detta innebär att vi kan rationalisera bort alla ställföreträdare – personalreduceringen är genomförd!

Att sidoordnade eller överordnade chefer inte kan vara lika insatt som ställföreträdaren spelar ju ingen roll! Eller hade även jag, liksom de som fastställt att det skall vara på detta sätt, otur när jag tänkte?

Detta är bara ett av många exempel där PRIO inte stödjer vårt arbetssätt. Är det inte rimligt att tycka att ställföreträdaren skulle kunna ersätta chefen när chefen av olika skäl inte är disponibel för kortare eller längre tid?

Jag har även fått veta att FM ledning fått en redovisning som säger att PRIO etapp 1 och 2 är infört. Det är inte uppfattningen "längst ut på tolklinan". PRIO kan inte anses vara infört förrän systemet fungerar tillfredsställande. När detta skrivs har t.ex. reservofficerare och foderhundsvårdare inte fått sina ersättningar från september

Foto: iFoto, Zarah Jonsson – Försvarsmakten

I PRIO rationaliseras alla ställföreträdare bort, enligt insändarskribenten.

2010 p.g.a. PRIO inte stödjer dessa behov. Bara detta faktum borde leda till slutsatsen att det återstår en hel del arbete innan etapperna kan anses vara införda.

Är det inte dags att tänka om och tänka rätt innan det gått alltför långt? Eller är det även i detta fall,

som i så många andra, att vi aldrig har tid att göra rätt, men alltid tid att göra om?

LEIF ÖLMEBORG

*Chef Insatsledning, Livgardet
Försvarsattaché i
Förenade Arabemiraten*

Min son vill bli officer.

Ska jag stödja eller avstyra?

Åren går fort så medan jag fortfarande har lite inflytande över junior vill jag som alla föräldrar ge honom bästa möjliga råd inför hans yrkesval. Min son har varit intresserad av militären och speciellt Flygvapnet sedan han var liten. Själv hade jag många drömmar när jag växte upp men han har aldrig talat om något annat. Jag tror han är ett bra officersämne. Hans intressen har alltid varit teknik och historia och läser mycket om försvaret på nätet. Det var genom en länk på SoldF som vi hittade Er tidning. Jag läser den

Jag tycker debattklimatet är fördömligt fritt att dryfta alla sorters funderingar rörande arbetet inom Försvarsmakten.

ibland för att få en bild av hur det är att arbeta inom försvarsmakten idag. Jag tycker debattklimatet är fördömligt fritt att dryfta alla sorters funderingar rörande arbetet inom Försvarsmakten.

Jag gjorde min militärtjänst inom Flygvapnet 1988 och trivdes bra men valde ett civilt liv. När nu junior närmar sig åldern då man börjar fatta beslut som kan påverka livet långt senare funderar jag tillbaka på vad som hänt inom Försvaret sedan 1988. Min flottilj (F10H) finns inte kvar längre och nära nog

allt annat har också ändrats. Att förändringarna inom Försvaret kommer att fortsätta vet jag. Jag vet vad en civilingenjörs examen ger men också att det civila arbetslivet inte alltid är enkelt.

Så därför ställer jag frågan till Er som varit med om de senaste decenniernas händelser och som bäst kan bedöma Försvarsmakten som arbetsplats i framtiden: Ska jag stödja eller avstyra?

PER LORENTZON

per.lorentzon@telia.com

ANNONSERA I

OFFICERSTIDNINGEN

MEDLEMSTIDNING FÖR OFFICERSFÖRBUNDET

Sveriges starkaste annonsorgan inom försvarssektorn!

Direktkanalen till beslutsfattare och inköpare inom bl a;
FMV, FRA, FOI, FortV, MUST, Pliktverket och Högkvarteret.

22 000
läser ditt budskap

ANNONSAVDDELNINGEN

Tel: 08-742 10 08 • Fax: 08-742 10 09 • Mail: info@irmermedia.com